

# Java programozás

## 3. óra

### Absztrakt és interfész

# OKTATÓ

Németh Richárd



Egyetemi tanársegéd

*Széchenyi István Egyetem, Informatika Tanszék*

Okl. gazdaságinformatikus

*Jog-Állam-Politika (MTA-“A” kat.)*

Olvasószerkesztő

*Java fejlesztő*

Iroda: A-602

E-mail: [nemeth.richard@ga.sze.hu](mailto:nemeth.richard@ga.sze.hu)

Konzultációk: online, ill. személyesen (előtte 2 nappal jelezni e-mailben)

Fogadóóra: hétfő, 13:50 – 14:50

# TANANYAG, SZÁMONKÉRÉS

## ELEKTRONIKUS JEGYZET

[www.sze.hu/~varjasin/publikaciok/Programozas\\_III.pdf](http://www.sze.hu/~varjasin/publikaciok/Programozas_III.pdf)

Diák: feltöltésre kerülnek a Moodle rendszerbe

## SZÁMONKÉRÉS

- A tárgy gyakorlati **beadandó feladattal** teljesíthető
- A feladat a később közzétett feladatok közül választható
- A feladat önállóan kidolgozandó (max. idő: 2 hét)
- Határidő: szorgalmi időszak vége

## A MAIN FÜGGVÉNY

- A Java-ban írt programok **belépési pontja**.
- Minden alkalmazásnak tartalmaznia kell a következőképpen:  

```
public static void main(String[] args) {...} ahol:
```
- **public:** jelzi, hogy a metódust más osztálybeli objektumokból is meg lehet hívni
- **static:** jelzi, hogy a Main osztálymetódus
- **void:** a metódusnak nincs visszatérési értéke
- A `String[] args` részben paramétereket adhatunk meg parancssori futtatáshoz: `<Osztály><p1><p2>...`
- Az alkalmazás futtatható parancssorból a `javac` fordítóval:  
`javac Programneve.java param1, param2...`

# NÉHÁNY BILLENTYŰPARANCS A KEZDETEKHEZ

Funkció	NetBeans	Eclipse
Auto kiegészítés	CTRL + SPACE	CTRL + SPACE
Szövegkiíratás	sout (+ CTRL+ SPACE)	syso (+ CTRL + SPACE)
Adott sor törlése	CTRL + X	CTRL + D
Adott sor duplázása	CTRL + SHIFT + ↑ ↓	CTRL + ALT + ↑ ↓
Kód formázása	ALT + SHIFT + F	CTRL + A, utána CTRL + I
Kódrész beszúrás	ALT + Insert	ALT + SHIFT + S
Inputok rendezése	CTRL + SHIFT + I	CTRL + SHIFT + O
Blokk kommentezés ki/be	CTRL + SHIFT + C	CTRL + 7
Build futtatása	F6	CTRL + F11
Refaktorálás	CTR + R	ALT + SHIFT + R
Gyorstipp mutatása	ALT + ENTER	CTRL + 1

# SZÖVEG KIÍRATÁSA KONZOLRA

## 1. Feladat:

Mindenki írassa ki a nevét, születési évét és a PI értékét a konzolra – előzőleg megadott változóból!

# SZÖVEG KIÍRATÁSA KONZOLRA

## 1. Feladat megoldása:

```
String nevem = "Richárd";  
int szul_evem = 1982;  
double pi_erteke = 3.1415926535;  
  
System.out.println("A nevem: " + nevem);  
System.out.println("A születési évem: " +  
szul_evem);  
System.out.println("A PI értéke: " + pi_erteke);
```

## HASONLÍTÁS: IF

- Feltételek kiértékelése páronként
- Szintaxis: IF... ELSE IF... ELSE

```
int kor = 25;  
if (kor < 30) {  
    System.out.println("fiatal");  
}  
  
if (kor == 25) {  
    System.out.println("huszonöt");  
}
```

## ÉS – VAGY (&& - ||)

```
if (szam % 3 == 0 || szam % 7 == 0) {    // VAGY  
    System.out.println(szam + ": 3-mal vagy 7-tel osztható");  
}
```

## PREFIX, POSTFIX, INFIX:

Az operátor és az operandus viszonya

(Prefix: az operátor az operandus előtt áll, post: után, in: közte)



## HASONLÍTÁS: IF

### 03. Feladat:

Írassuk ki, hogy az alábbi számok maradék nélkül oszthatóak-e  
2-vel, 5-tel, vagy 2-vel és 5-tel is: 9, 12, 20, 7, 15

Kimenet az alábbi mintára:

```
10 osztható 2-vel és 5-tel is
4 osztható 2-vel, de 5-tel nem

25 osztható 5-tel, de 2-vel nem
19 sem 2-vel, sem 5-tel nem osztható
```

## HASONLÍTÁS: IF

### 03. Feladat megoldása:

```
int szam = 20;
if (szam % 2 == 0 && szam%5 == 0) {
    System.out.println(szam + " maradék nélkül osztható 2-vel és 5-tel is");
}
else if (szam % 2 == 0) {
    System.out.println(szam + " maradék nélkül osztható 2-vel, de 5-tel nem");
}
else if (szam % 5 == 0) {
    System.out.println(szam + " maradék nélkül osztható 5-tel, de 2-vel nem");
}
else {
    System.out.println(szam + " sem 2-vel, sem 5-tel nem osztható");
}
```

## NÖVEKMÉNYES (LÉPTETŐ) CIKLUS: FOR

- Művelet(ek) ismételt végrehajtása megadott lépésszámmal
- Szintaxis: FOR (KEZDŐÉRTÉK;BEF. ÉRTÉK;LÉPÉSSZÁM)

```
System.out.println("Írjuk ki a számokat egyesével növelve -7-től 10-ig egy sorban");  
  
for (int i = - 7; i <= 10; i++) {  
    System.out.print(i + "\t");  
}
```

## VÉGTELEN CIKLUS FOR-RAL

```
for(;;) {  
    System.out.println("a");  
}
```

## NÖVEKMÉNYES (LÉPTETŐ) CIKLUS: FOR

### 04. Feladat:

Írassuk ki konzolra a páros számokat -10-től 100-ig,  
ha a szám osztható 7-tel!

# NÖVEKMÉNYES (LÉPTETŐ) CIKLUS: FOR

## 04. Feladat megoldása:

```
for (int i = -10; i<101; i++) {  
    if (i%7 == 0 && i%2 == 0) {  
        System.out.print(i + "\t");  
    }  
}
```

# VÁLTOZÓK

A változó olyan adatelem, amely azonosítóval van ellátva.  
Java-ban kötelező megadni a típusát (deklarálni).  
Egyből kezdőértéket is kaphat (metódusban ez kötelező)

Java-ban háromféle változót különböztetünk meg:

- **Lokális változók**

Pl. `int i = 7; String nev = "Béla";`

- **Példány változók**

Pl. `KocsiEgy.szin` (entitástól függetlenül pl. `zöld`)

- **Osztály változók**

Osztályhoz tartozik → Bármelyik objektumból elértem  
Csak egy példánya van megosztva a példányokkal.

Pl. `public final static String KONSTANS = "Konstans";`

## KONSTRUKTOR

- Konstruktor: Az osztály belépési pontja, ami az osztály létrehozásakor automatikusan meghívódik.
- Létrehozhatom kézzel, de bill.paranccsal beszúrható:  
Alt + Insert ► Constructor (Source ► Complete Code)
- Mindig az **osztályon belül** hozom létre!

```
public Auto(String szin, String kivitel, int ajtokSzama) {  
    this.szin = szin;  
    this.kivitel = kivitel;  
    this.ajtokSzama = ajtokSzama;  
}
```

- A konstruktor megadása a példányosítás (new kulccszó!)
- Konstruktor neve ugyanaz, mint az osztályé
- Nincs visszatérési értéke

## PÉLDÁNYOSÍTÁS

- Példányosítás során létrehozuk az egyes osztályok konkrét példányait. Példányosítás után minden objektum tudja, melyik osztályhoz tartozik.
- Szintaktika: `new` utasítással hozom létre Main-ben

```
Auto KocsiEgy = new Auto("piros", "SUV", 5);  
Auto KocsiKetto = new Auto("kék", "szedán", 4);
```



# PÉLDÁNYOSÍTÁS

## 07. Feladat:

Hozzunk létre egy Kutya osztályt, aminek adattagjai:  
kutyaNeve, kutyaFajtaja, kutyaKora, isIvartalanitva, tulajdonos.

Hozzunk létre belőle 3 önálló példányt!

# PÉLDÁNYOSÍTÁS

## 07. Feladat megoldása:

```
public class Kutya {  
  
    private String kutyaNeve;  
    private String kutyaFajtaja;  
    private int kutyaKora;  
    private boolean isIvartalanitva;  
    private String tulajdonos;  
  
    public Kutya(String kutyaNeve, String kutyaFajtaja, int kutyaKora, boolean isIvartalanitva, String tulajdonos) {  
        super();  
        this.kutyaNeve = kutyaNeve;  
        this.kutyaFajtaja = kutyaFajtaja;  
        this.kutyaKora = kutyaKora;  
        this.isIvartalanitva = isIvartalanitva;  
        this.tulajdonos = tulajdonos;  
    }  
  
    @Override  
    public String toString() {  
        return "Kutya [kutyaNeve=" + kutyaNeve + ", kutyaFajtaja=" + kutyaFajtaja + ", kutyaKora=" +  
            kutyaKora + ", isIvartalanitva=" + isIvartalanitva + ", tulajdonos=" +  
            tulajdonos + "];"  
    }  
}
```

```
Kutya bloki = new Kutya("Blöki", "labrador", 4, true, "Zolika");  
System.out.println(bloki);
```

## OBJEKTUMORIENTÁLT ALAPELVEK

- **Osztály és objektum**
- **Egységbezárás:** Az egy osztályban definiált adattagok és a hozzájuk tartozó metódusok összetartoznak és egy egységként kell kezelni őket.
- **Adatrejtés:** Minden objektum védi a belső adatait, így adatstruktúrája kívülről nem érhető el. Ezekhez az adatokhoz csak a saját metódusai férhetnek hozzá
- **Öröklődés:** Az osztályok leszármaztatásával a leszármazott örökli ősének minden egyes tulajdonságát, műveletét. A leszármazott osztály új tulajdonságokkal és műveletekkel bővíthető.
- **Többalakúság:** Egy változó élettartama alatt (futás közben) más osztálybeli értéket is felvehet az öröklődési láncban.

## ALAPELVEK MEGVALÓSULÁSA A GYAKORLATBAN

- Osztályok üzengetnek egymásnak. De!
- Mindig van egy vezérlő objektum  
→ ő kezdeményezi a cselekvést → Main fv.
- Az objektumok teszik, amire utasítást kapnak.
- Példa: reggelire tojásrántotta.
- Ki a vezérlő? Mik az attribútumok? Mik a metódusok?
- Mik kerülnek egy osztályba?

## EGYSÉGBEZÁRÁS

- Egységbezárás (Encapsulation) – OOP egyik alapelve:  
Az egy osztályban definiált adattagok és a hozzájuk tartozó metódusok összetartoznak és egy egységként kell kezelni őket.

```
public class Auto {  
    private String szin;  
    private String kivitel;  
    private int ajtokSzama;
```

- Adattag = attribútum

- Lényege: az adatok és műveletek „egy helyen” vannak.
- Attribútum: az obj milyen tulajdonságokkal ruházható fel.
- Ezek az obj példány változói (új példány = új foglalás)
- A tulajdonságot private-tal adom meg  
— (csak hívással lehessen lekérdezni, módosítani)

## ADATREJTÉS (DATA HIDING)

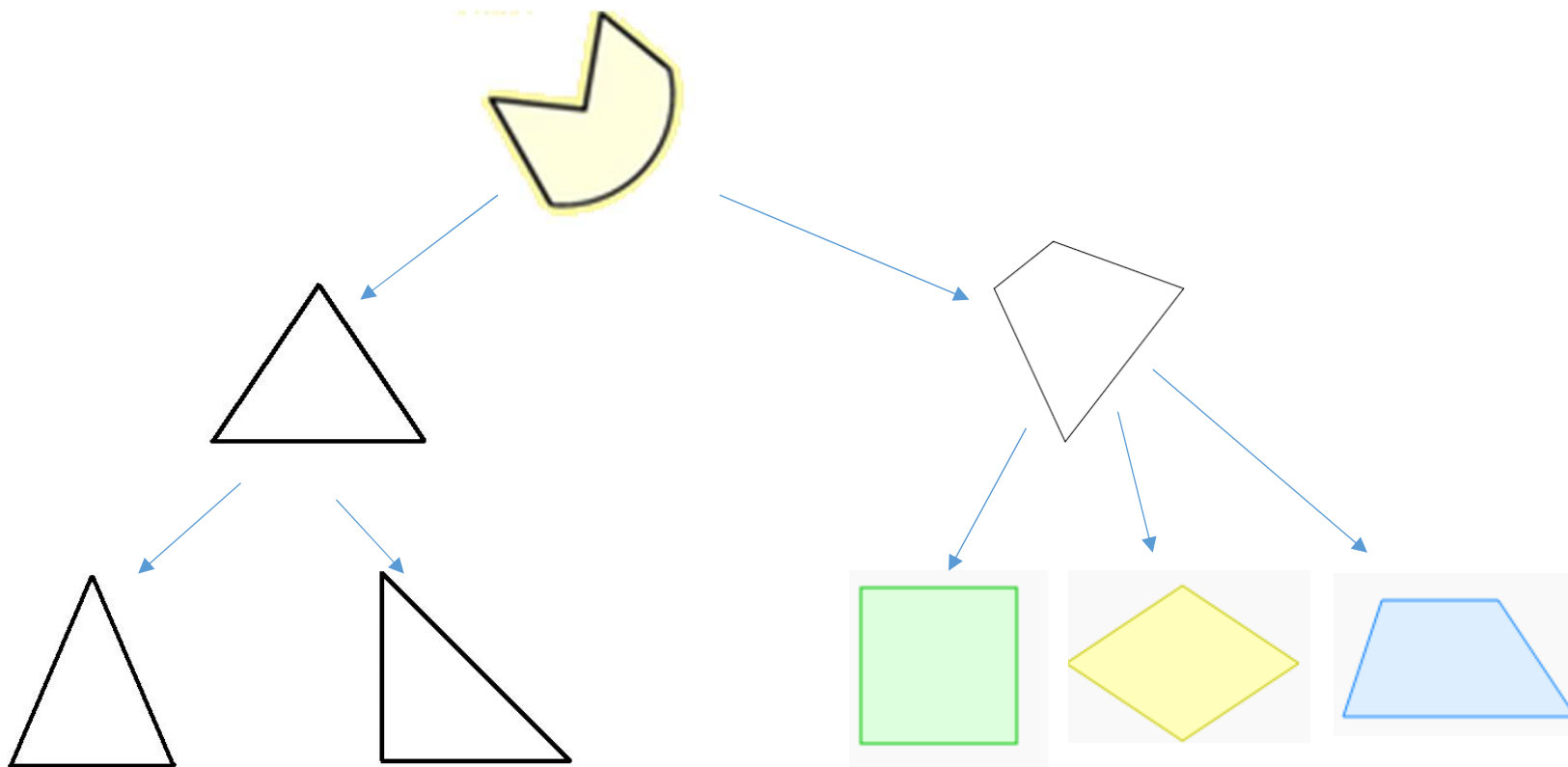
- Java-ban négyféle minősítő osztály van, kulcsszavak:
  - private (privát, belső) – színésznő súlya, PIN-kód, SMS
  - # protected (védett) – saját lakás (én, örökösök)
  - + public (publikus, nyilvános) – lakcím, név
  - csomag szintű (nincs jelölése) – TV-műsor a lakásban (akit beengedsz, látni fogja)

Facebook-nál?

Gyakorlatban private-tal és public-kal fogunk dolgozni. (Hol?)

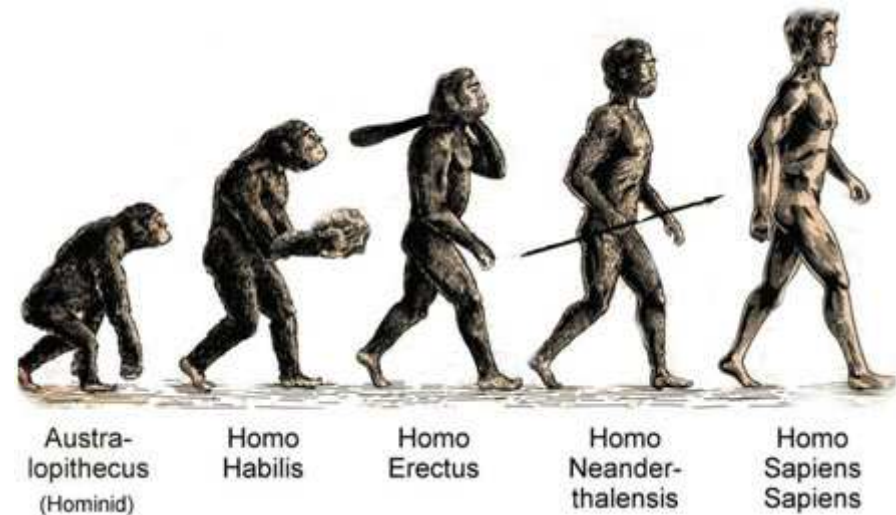
- Private: belső művelet tudja használni (kormány elfordítása)
- Public: kívülről lehet hívni (rendszer)

# ÖRÖKLŐDÉS (INHERITANCE)



# ÖRÖKLŐDÉS LÉNYEGE

- Van egy őosztályom (szülő)
- És vannak leszármazottak (gyermek, örökös)
- Öröklődésnél új attribútumokat, új műveleteket adunk hozzá
- Példa1: mobiltelefon generációk  
(analóg → digitális GSM → UMTS → LTE → szélessáv)
- Példa2: ember evolúciója:





## ÖRÖKLŐDÉS A JAVA-BAN

- Extends kulcsszó
- Mindent örököl az őstől (adattagok, műveletek)
- Gyakorlatilag korlátozás nélkül bővíthető új elemekkel
  - Új adatok (attribútumok)
  - Kiterjesztett műveletek
- Minden osztály azért felel, amit benne definiáltak

## THIS ÉS SUPER KULCSSZAVAK

- Konstruktor hívások
- This – mindig az adott objektumra vonatkozik
- Super() – az ősrre vonatkozik
  - Elérjük az adatot, mivel örököljük
  - Ősosztály adattagja
  - Ősosztály metódusa
  - Ősosztály konstruktora

## FELADAT: ÖRÖKLŐDÉS

### 14. Feladat:

Egy kis cégnél hárman dolgoznak:

- Adél alkalmazott, fizetése 200.000 Ft.
- Feri a főnök, a fizetése 300.00 Ft, és neki jár 50.000 Ft pótlék
- Imre az igazgató, jár neki fizetés (500.000), pótlék (50.000), és a cég bérel számára egy BMW-t is.

Hozzuk létre az Alkalmazott őssosztályt és leszármazottait!

Figyeljünk a toString-re a kiíratáskor!

```
public String toString() {  
    return getClass().getSimpleName() + " - " + nev + " " + fizetes + "Ft";  
}
```

## FELADAT: ÖRÖKLŐDÉS

### 14. Feladat megoldása (őssosztály):

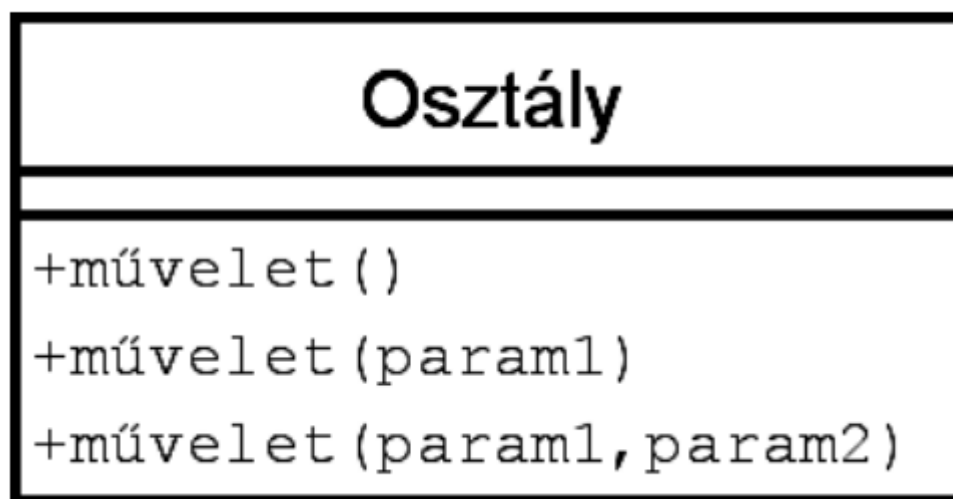
```
public class Alkalmazott {  
  
    private String nev;  
    private int fizetes;  
  
    public Alkalmazott(String nev, int fizetes) {  
        super();  
        this.nev = nev;  
        this.fizetes = fizetes;  
    }  
  
    @Override  
    public String toString() {  
        return getClass().getSimpleName() + " - " + nev + " " + fizetes + "Ft";  
    }  
}
```

## TÖBBALAKÚSÁG (POLIMORFIZMUS)

- Egy változó élettartama alatt (futás közben) más osztálybeli értéket is felvehet az öröklődési láncban.
- Kontextustól függően ugyanarra az üzenetre más reakció
- Típusai:
  - Felültöltés (overload)
  - Felüldefiniálás (override)

## FELÜLTÖLTÉS (OVERLOAD)

- Egy objektum egy-egy üzenetre másképp reagálhat.
- A hasonló feladatokat azonos névvel jelölhetjük.



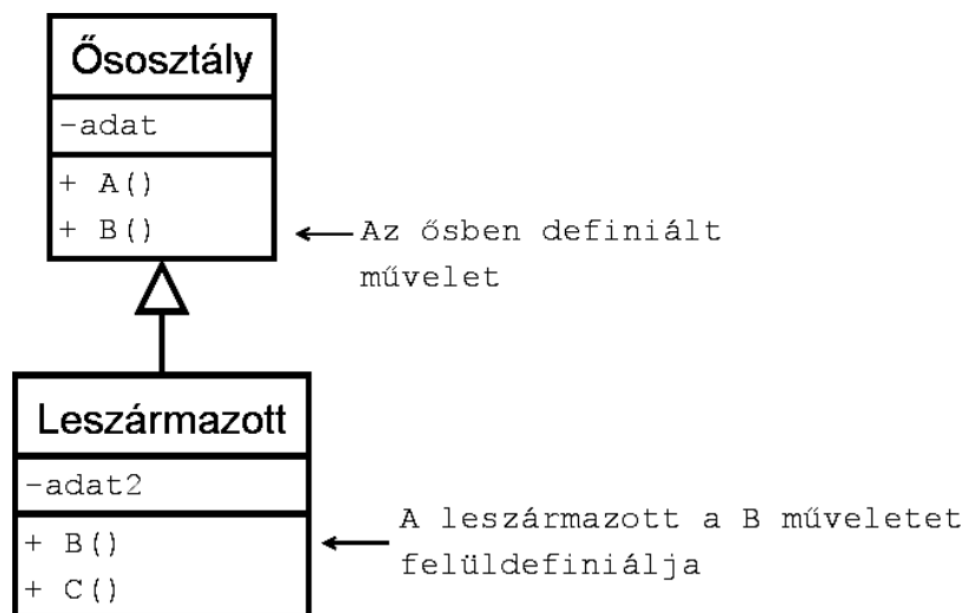
Felültöltött  
metódusok

## FELÜLDEFINIÁLÁS (OVERRIDE)

A leszármazott új műveletet tud bevezetni.

Példa: 2G mobil már tud SMS-t küldeni

Prog. Példa: toString: minden szinten felüldefiniálható



## FELÜLDEFINIÁLÁS PÉLDA (VÁLTOZÓ ToString();)

```
public static void main(String[] args) {  
  
    Tanulo norbi = new Tanulo("Kiss Norbert");  
    System.out.println(norbi);  
    Vizsgazo vizsgaNorbi = new Vizsgazo("Kiss Norbert", 5);  
    System.out.println(vizsgaNorbi);  
  
    @Override  
    public String toString() {  
        return "A tanuló neve: " + nev + ".";  
    }  
  
    @Override  
    public String toString() {  
        return super.toString() + " Érdemjegye: " + this.vizsgajegy + ".";  
    }  
}
```



# ABSZTRAKT, INTERFÉSZ - BEVEZETÉS

## Absztrakció szintjei:

- Absztrakt osztályok
  - Absztrakt metódusok
  - Interfészek
- 
- A „class” utáni kód az osztály definíciója
  - Main-ben példányosítok: new kulcsszó (konstruktor hívás!)
- 
- Osztály: leíró, az adott objektum tervrajza  
pl. egy Porsche Carrera tervrajza:  
tudom, hogy kell legyártani, de még nem gurul

## ABSZTRAKT OSZTÁLYOK

- Konkrétan nem példányosítjuk (nem is lehet!)
- A leszármazottakat implementáljuk
- „Abstract” kulcsszó + üres törzsű metódusok:

```
public abstract class Jarmu {  
  
    // megjelenik egy olyan metodus, amit nem tudom még, h hogyan működik  
  
    public abstract int getSzallithatoSzemelyekSzama();  
}
```

- Pl. jármű egy absztrakt fogalom, nem konkrét
  - lehet bicikli, traktor, roller, lovaskocsi, gépkocsi...
  - lehet állati erővel vont vagy gépi erővel működő
  - minden közlekedési eszköz jármű, de még nem konkrét

## ABSZTRAKT OSZTÁLYOK - FOLYTATÁS

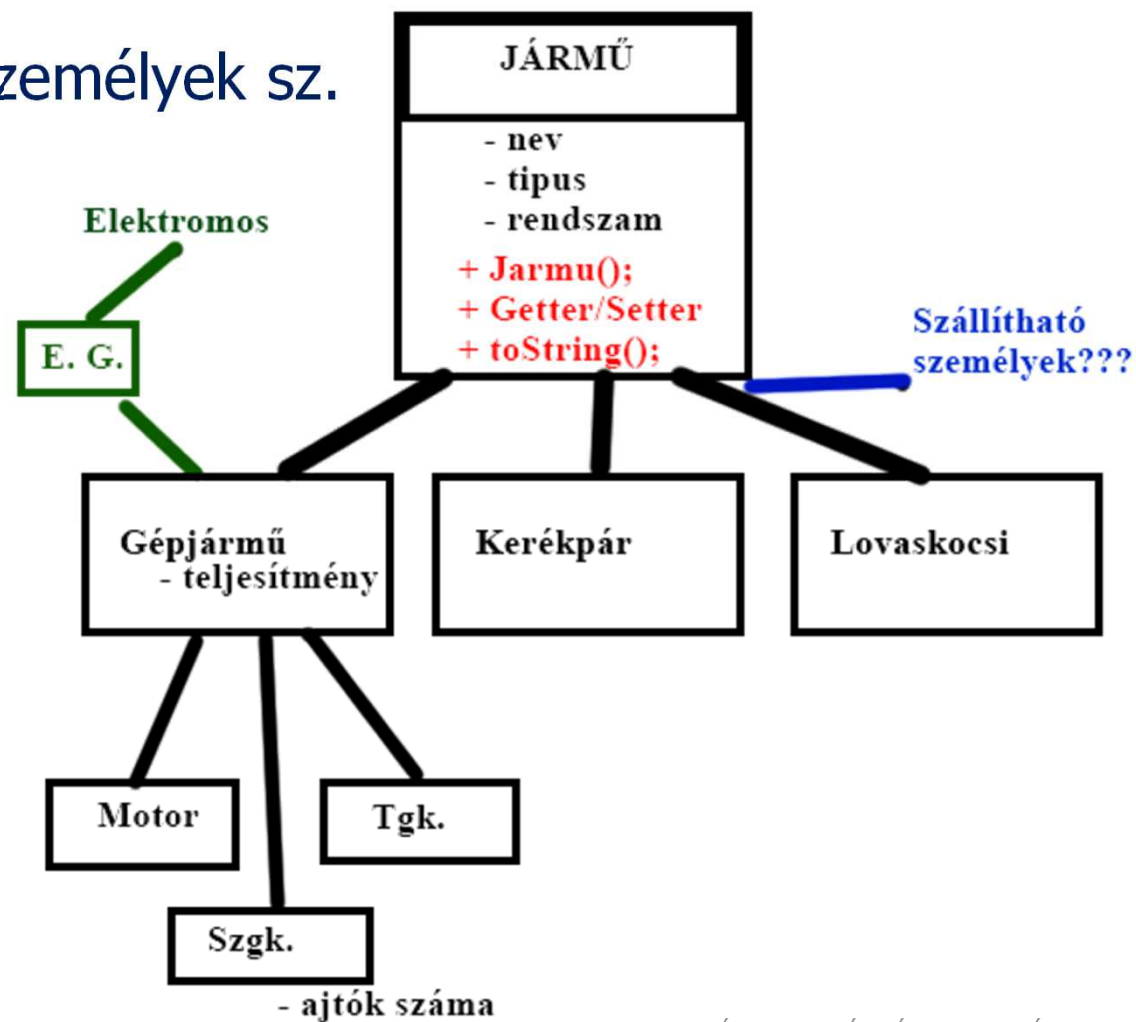
- Vannak olyan elemek, amit meg kell adni (pl. világítás)
- Mitől absztrakt?
- Közvetlenül NEM PÉLDÁNYOSÍTHATÓ, mert nincs még pontos definícióm adott műveletre/lekérésre (pl. hány kereke van? Nem tudjuk. De! van kereke)
- Mindig egy őszosztállyal kezdem, és ennek lesznek leszármazottai

## ABSZTRAKT OSZTÁLYOK - FOLYTATÁS

- Absztrakt: szállítható személyek sz.
- Előny:
  1. Nem kell mindig megadni
  2. Módosításkor 1x

→ Közös és metódusok  
 Ős: szállíthat  
 Leszármazott:  
 pontosan hány főt

IMPLEMENTÁLNI KELL!



## ABSZTRAKT OSZTÁLYOK - FOLYTATÁS

- Példánál maradva: csak az lehet Jarmu, aki az Ősosztály egy leszármazottja (pl. `Jarmu jarmu1 = new Gepjarmu(...);`;  
de NEM! `Jarmu jarmu1 = new Jarmu(...);` - absztrakt!)

Java szigorúan típusorientált

→ ha valamit int-nek definiálok, az végig int marad.

Viszont objektumoknál a dinamizmus megengedett!

(Ha Jarmu-nek definiálok (bal oldalon), csak azokat a tulajdonságokat érem el, amit Jármű szinten definiáltam).

- Mire jó? Pl. ha ArrayListben akarom felhasználni, ahol maga az AL Jármű → de mindenféle leszármazott beletartozhat

## ABSZTRAKT OSZTÁLYOK ELŐNYEI

- A megírt osztályokat később is fel tudjuk használni!  
(pl. parkolóház: x db hely van biciklinek, y autónak, 0 kamionnak)
- Minél egyszerűbb a kód, annál könnyebb átlátni
  - közös definíciókat csak egyszer kell megadni
  - közös definíciókat csak egy helyen kell átírni

### ► KÓD ÚJRAFELHASZNÁLHATÓSÁGA

Példa: Csinálok egy tömböt, aminek elemei Jarmu objektumok leszármazottai → FOR ciklussal mindnél kiírhatom a szállítható személyek számát, mindegy hogy személygépkocsi vagy bicikli

## INTERFÉSZEK

- Ha már annyira absztrakt, hogy nincs benne konkrétum
- Olyan típusok, amiben csak konstans definíciók vannak (ne legyen névváltoztatás két vizsga között 😊 )
- Interfész publikus → objektumok összekötésére szolgál
- 2 külön szemlélet: absztrakt vs interfész (keressünk rá)
- Osztály: főnév (pl. Személygépkocsi) ← MI?
- Interfész: melléknév, mn. igenév (pl. futtatható) ← MILYEN?
- Java API: Runnable, Comparable... (mire is képes?!)

## MIKOR HASZNOS AZ INTERFÉSZ?

- BPM (Business Process Modelling, pl. RUP)  
Üzleti modell → megrendelő akar egy szoftvert  
Pl. autószerelő: kocsilejelentés, eredetvizsgálat, áfás számla

Első megbeszélések, specifikációk:

- MIRE LEGYEN KÉPES (számlázható, lejelenthető, határidős...)
- Interfészekben fogalmazzuk meg a specifikációkat  
→ Fejlesztő ezek alapján implementálja a feature-öket

Pl. webáruházban lehet online fizetni  
(Paypal-lal fizethető; Barion-nal fizethető...)



## INTERFÉSZ – OSZTÁLY KÜLÖNBSÉGEK

Kutya, macska, nyúl → osztályok (menhely)

Hallgató, oktató, rektor → osztályok (egyetem polgárai)

DE! lehet angolt tanuló hallgató, aki közben sítáborba is megy  
→ nem származtathatom a hallgatóból, már van egy közös ősük

→ Interfészeket csinálók: angolosok, sítáborosok, kézisek...

Egy osztály beletartozhat akárhány interfésszel meghatározott csoportba → hallgató lehet élsportoló, hacker, angolos stb.

De megadhattam volna boolean-nal is (isAngolos?) - absztrakt

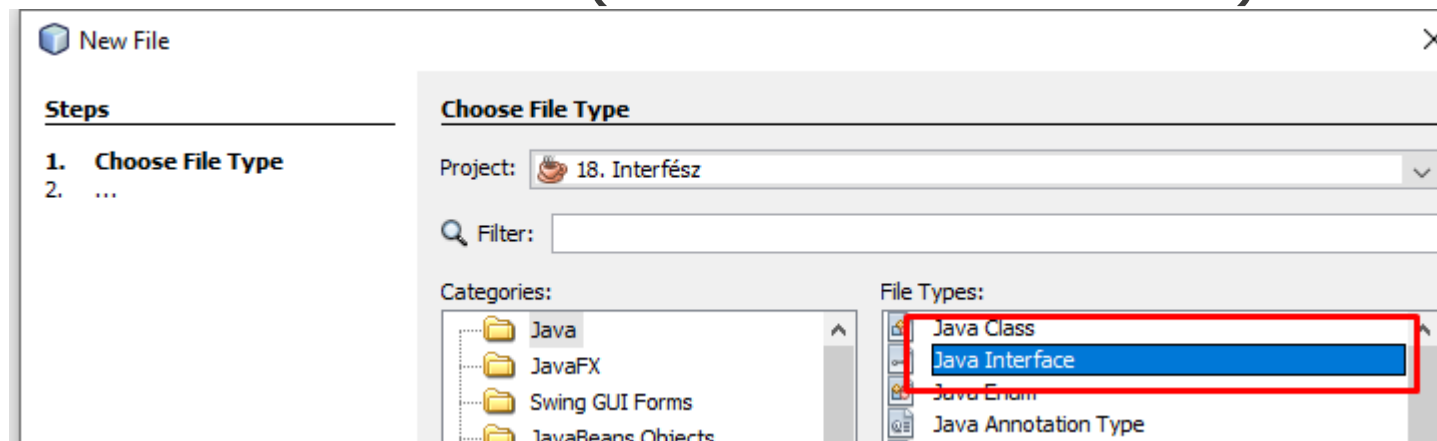
## INTERFÉSZ VAGY ABSZTRAKT?

- Ízlés kérdése (ha nem írják elő, munkahely vagy vizsgapélda)
- Tyúk vagy tojás?
- Előbb csempézzek, vagy előbb fessek?

↓ ↓ ↓

- Két külön iskola:
  - Csak absztrakt, és leszármaztatok
  - Csak osztályok és interfészek

## INTERFÉSZ PÉLDA (JÁRMŰ FOLYTATÁSA)



- Jármű típusainkhoz új közös interface: mivel megy?
  - benzines: fogyasztás, liter/100 km
  - elektromos: kapacitás

Kulcsszó: implements

Pl. ElektromosGepjarmu extends Gepjarmu implements Elektromos

## INTERFÉSZ TOVÁBBI ELŐNYÖK

- Egyszerre több interfészem is lehet  
(pl. kocsi hibrid: egyszerre elektromos és benzines)
- EB-selejtezőn játszó focista játszhat a BL-ben is
- Többszörös öröklődés NINCS, de többszörös interfész IGEN.
- Többszörös interfész a példánkban:  

```
public class Hibrid extends Személygépkocsi  
implements Elektromos, Benzines { ... }
```
- Az objektum csak azt tudja, amire szüksége van, de azt biztosan tudni fogja (nyelvvizsgán: Bayes-tétel vs. igeidők)

# Köszönöm a figyelmet!